

שמונה עשרה הערות הנוגע להחורף - שיעור 498

- I. מי שאין לו חום בבית והוא קר מאד בבית (40°F) ויש לו תינוק של ג' חדשים והשעה הוא 3:30 a.m. כבוקר והקור בחוץ הוא 20° below zero נראה לי שיש סכנה לילך על הרחוב למצוא נכרי (רע"ו - ה) ולהביא הנכרי הביתה אמנם אין להתיר ע"י קטן דהוי איסור דאורייתא לשום מים בתנור הסקה בשבת משום הבערה וגם משום בישול ואפשר שלא מועיל שינוי דאין עצם ההבערה והבישול נעשה בשינוי ויש אומרים דאין צריך לחלל השבת בעבור החום וצריך להלביש התינוק בכגדים חמים כמו שעשו בימים הקדמונים ויש אומרים שצריך לילך לחנות שנקרא 24-hour store ולומר לנכרי להתקשר למשתרה או למקום אחר לבקש מנכרי שיבוא ולי נראה שצריך להוציא התינוק מביתו לבית חבירו שיש בו חום ע"י שנים שעשו ויש עוד צד היתר דר"ה"י לר"ה"י דרך רה"ר הוי רק איסור דרבנן לכמה פוסקים אם אפשר שלא לעמוד ולכן הוי שבות דשבות אי נמי לפתוח הברז של מים ג"כ כהיתר של שנים שעשו
- II. סילון מים הגדול (water main) שבבית שנקפא מהקור ואין מים בבית יש להתיר אמירה לנכרי לתקן הסילון ואפילו ע"י איסור דאורייתא משום צרכי בית הכסא דגדול כבוד הבריות וגם לשאר צרכי מצוה כגון נטילת ידים ועוד שלא יתפוצץ הסילון דאדם בהול על ממונו (רס"ו - ה ושי"ג - ב) ולכאורה ג"כ מותר אמירה לנכרי להתקשר בטלפון אם הנכרי המתקן הסילון שיבוא
- III. מותר לפתוח הברז של מים חמים בערב שבת וגם הברז שבו מים צוננים כדי שלא נקפא הסילונים ואין חשש משום בישול אם המים חמים מועטים והצוננים אינם מועטים (שי"ק - י"ג)
- IV. אם נתפוצץ הסילון ויש מכול בבית מותר לסגור הסילון הגדול שנכנס משם מים לבית ואם חשש הפסד גדול או פגם בכבוד שבת מותר לומר לנכרי כל המציל אינו מפסיד (של"ד - כ"ז)
- V. אמנם נראה לי דאם צריך להסיר התנור ההסקה וליתן במקומו תנור חדש אין להתיר שבוזה יש בו זלזול גדול בכבוד השבת וצריך לילך לשכינו עד אחר השבת ואין לו ההיתר דהכל חולים אצל הקור (רע"ו - ה)
- VI. כשאין הקור גדול אסור לומר לנכרי אמנם מי שיש לו נכריה בבית אף אם היא תסיק כשאין הקור גדול דהו"ל כאלו עשה מדעתה וא"צ לצאת מביתו (מ"ב רע"ו - מ"ה) ועיין במ"ב (רע"ו - י"ג) דאם צוהו מתחלה צריך לצאת אח"כ מהבית
- VII. הרדיאטור (radiator) אסור לפתוח בשבת (שש"כ כ"ג - י"ק-וי"ט) ונראה לי דמותר לפתוח בשבת שהמים שנשאר שם הוא כבר מבושל ואפילו אם נצטנן לגמרי הוי רק חומרא בעלמא לדעת האג"מ (ד - ע"ד - ה) וגם הוי אינו מתכוין על החומרא ואפילו בפ"ר אינו אסור דפ"ר אסור על איסור שבת ולא על חומרת שבת ועוד אפשר שאין שם רק חצי שיעור (אג"מ ד - ע"ד - י"ט) והוא פ"ר דלא ניחא ליה שלא בפנינו (מ"ב שכ"א - ז"ז) ולכן יש מקום להקל ובפרט בחזר שהוא קר מאד ועיין באג"מ (א - קכ"ג) דאין לנו צורך יותר גדול מצנייה ולכן התיר שלא לצאת מן הבית כשישראל עושה הסטים להחם בבית עצמו ומתחמם בזה גם ביתו דהא לא אפשר הוא ואף אם מיכוין הא היא רק איסור דרבנן ובאופן זה לא אסרו
- VIII. חבר הצלה ביום שהקר גדול מאד ונוסע להחולה אין להתיר לו להסיק המחמם בהקאר קודם שבאה לשם אמנם אם באמת אינו יכול להוביל בקאר בזריזות כי ידיו קר ביותר בודאי יש להתיר
- IX. חבורת קור (frostbite) במקום שיש חשש לסכנת אבר יש להתיר להובילו לבית החולים ע"י נכרי (ד"ע) ואם המכה אין כל כך קשה יש לרפאו בבית בלא חילול שבת ואבאר
- X. פיזור מלח על גבי קרח שבמדרגות וכדומה - עיין בשו"ת מתזה אליהו (ס"ז) שכתב דלדעת הרמב"ם (כ"א - י"ג) ורש"י (י"ג): דדוקא מרסק בידים אסור אבל ריסוק ממילא מותר וגם לדעת בעל התרומות יש להתיר משום ג' טעמים (c) דלדעת הרמ"א (שי"א - ט"ז) במקום צורך גדול יש להתיר (ב) דלדעת הפמ"ג בראש יוסף (שנת י"א) ששיטת התרומות הוא שאם המניח ברד כנגד החמה ואין בדעתו לטלטלו כלל

בשבת אין בהנחה זו שום איסור רק בטלטול אחר שנמס יש איסור (ט) אין המים הנמס עומד וניכר אלא נבלע בתוך השלג והוי כנותן שלג וברד לתוך כוס ומותר ולכאורה זה רק גרם מוליד ודומה להשו"ע (שי"ח - ט"ז) ובמקום צורך פסק הרמ"א דאין להחמיר

XI. אם יש להתיר לפנות שלג על ידי נכרי - עיין בשו"ת משנה הלכות (ד) - מ"ה) דצריך לומר לנכרי שלא ינקה אלא עד ד' אמות ואם יעשה הנכרי מעצמו יותר מד"א אדעתא דנפשיה עביד ועוד כתב דהמדחה שלג ברגליו פחות מד"א אין מוחין

XII. אם יש לנקה קרח ע"י ישראל אם יש חשש סכנה - עיין בשו"ע (של"ד - כ"ז) דגחלת המונחת במקום שרבים ניזוקים בה יכול לכבותה אפילו אם היא של עץ דהלכתה כרבי שמעון דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור וכן קוץ המונח ברה"ר מותר לטלטלו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית מותר לטלטלו להדיא משום דחיישינן שמא יזוקו בו רבים (ש"ח - י"ח) וכן זכוכית שנשברה על השלחן או במקום שהולכין מותר לטלטל השברים כדי לפנותן שלא יזקו בהם (רמ"א ש"ח - ו) ומ"מ איני יודע מי שמתיר לנקה קרח ברה"ר ע"י ישראל אפשר מטעם זלזול שבת וצ"ע

XIII. אם יכול לדרוס שלג ברגליו כדי למוליך דרך לאחרים - עיין בשו"ע (ש"כ - י"ג) דהדורס שלג ברגליו ואינו חושש ואף אם השלג נימוח עי"ז לית לן בה כיון דהוא אינו מתכוון לזה והט"ז כתב דכיון שהוא דבר שא"א ליזהר בזה לא גזרו ביה וע"ע במ"ב (ש"כ"ב - סקנ"ז) שכתב בשם המג"א דאסור להשתין על טיט משום לש ואפילו הוא בר גיבול וגם פסיק רישא דלא ניחא ליה אמנם הבית מאיר מתיר מטעם זה אבל כל זה משום דאינו מתכוון לריסוק או לרישום ברגליו ולעשות דרך למי שהולך אחריו וע"ע (ש"כ - י"ד) דהר"מ מרוטנבורג התיר להטיל מי רגלים בשלג והרא"ש היה נזהר ולא דומה לדריסת השלג דשם א"א להזהר בזה אבל הכא בדרך כלל אפשר לשהות

XIV. אין ללבוש פלעסטיק ע"ג מנעלים כדי להקל הלבשת הערדליים על המנעלים ולצאת בו ואע"ג דאיתא נסימן ש"ג סעיף ט"ז דיוצאין במוך שנותנין בסנדל שאני התם שהמוך משמש לרגלי אדם בעת הילוכו משא"כ בהפלעסטיק הנ"ל ודומה להוצאת shoehorn במנעל וגרוע מזה שדרכו בכך בחול ויש חשש איסור תורה ואם הפלעסטיק משמש לרגלו אולי יש להתיר וכן הסכים לי רב דוד פיינשטיין ואכמ"ל

XV. לצאת בבתי ידיים בשבת מותר ויש מחמירים בלא תפירה או קשירה מע"ש וראוי לחוש לדבריהם (ש"ח - ל"ז) ובעל נפש צריך להחמיר (מ"ב סקמ"ח)

(א) אמנם הט"ז (ש"ח - כ"ו) פריך דאם תלויים ע"י תפירה או קשירה ולא היו על ידיו הוי כמשא ולא בטל והגר"א ג"כ הקשה דחשיב ולא בטל איברא הא"ר (ש"ח - ס"ז) מתרץ דאפילו הכי נחשב כבתי ידיים ארוכים ובטל והתוספות שכתב מתרץ דחשיב כלאחר יד אם תלויים ואינם אלא מדרבנן (והט"ז והגר"א לא ניחא להם לתרץ כן ואבאר) והנפק"מ ביניהם אם יוצא במחוברים ותלויים דלהא"ר מותר ולהתוספות שבת אסור מדרבנן ועוד נפק"מ אם מחוברים להבגד למעלה על משיחה ארוכה ואינם מחוברים לבית יד דלהא"ר יהיו אסורים ולהתוספות שבת יהיו מותרים אם לבושים ואפשר דאפילו בתלויים אם דרכו בכך כל השבוע מותר וצ"ע ועיין בערוך השלחן (ש"ח - ק"ח) דאם הקור גדול יש להתיר בפשיטות (ספר רבתי לשבת זף ס"ג) אם לבוש על ידיו

(ב) בתי אזנים מותר לצאת בהם (כ) דאם צריך למשמש אין צריך ליטלו משם רק מגביה קצת ועדיין על הראש (כ) ועוד אין צריך להחמיר יותר ממה שכתבו האחרונים בפירוש וגם כן לנשים אין צריך להחמיר

XVI. אם יש איסור מוקצה על השלג שנפל מערב שבת עיין בשיעור 335 (III)

XVII. אם יש איסור נולד על השלג שנפל בשבת עיין בשיעור 335 (IV)

XVIII. אם יש איסור בעשיית כדור שלג ואיש שלג בשבת עיין בשיעור 335 (V)